

SEKTOR ZA IZDAVANJE DOZVOLA I SAGLASNOSTI

Broj:

Datum: 01.07.2021. god.

Na osnovu člana 16 stav 2 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/19 od 19.03.2019), članova 18 i 46 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 020/15 od 24.04.2015, 040/16 od 30.06.2016, 037/17 od 14.06.2017), kao i člana 43 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 87/18 i 02/19), a rješavajući po zahtjevu operatera „Možura“ d.o.o iz Bara, zavedenim pod brojem 02-UPI-651/1 od dana 06.05.2021. god, za reviziju integrisane dozvole za rad postrojenja regionalne sanitarne deponije čvrstog komunalnog otpada i obavljanje aktivnosti odstranjivanja otpada na lokaciji Možura u Baru, Agencija za zaštitu životne sredine donosi

RJEŠENJE O IZDAVANJU INTEGRISANE DOZVOLE

Produžava se važenje integrisane dozvole, registarski broj 2, operateru „Možura“ d.o.o iz Bara za rad regionalne sanitarne deponije komunalnog čvrstog otpada i obavljanje aktivnosti odstranjivanja otpada na lokaciji Možura u Baru, i utvrđuje sljedeće:

I Opšte podatke:

1. O integrisanoj dozvoli

Zakonom o industrijskim emisijama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/19 od 19.03.2019) uređuju se mjere za sprečavanje i kontrolu emisija koje nastaju iz industrijskih postrojenja, a mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra i druga pitanja od značaja za integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja životne sredine.

Postrojenja, u skladu sa odredbama člana 6 navedenog Zakona, mogu otpočeti obavljanje aktivnosti samo na osnovu integrisane dozvole. Dozvolom se odobrava rad čitavog postrojenja ili njegovog dijela, na period do deset godina za jedno postrojenje ili više postrojenja ili djelova postrojenja koji se nalaze na istoj lokaciji. Ako se dozvola izdaje za dva ili više postrojenja, dozvolom se utvrđuju uslovi za svako postrojenje posebno.

Dozvola se izdaje na zahtjev operatera, a u skladu sa odredbama članova 8 do 16 predmetnog Zakona.

Uredbom o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola ("Službeni list Crne Gore", br. 068/19 od 13.12.2019) propisane su vrste aktivnosti, postrojenja i granični kapaciteti u okviru svake aktivnosti za koju se izdaje Integrisana dozvola.

Dozvolu izdaje organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine.

2. O postrojenju

Regionalna sanitarna deponija čvrstog komunalnog otpada „Možura“ je u operativnom funkcionisanju od 12.07.2012. god. Glavna aktivnost je odstranjivanje (odstranjivanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, čak i u slučaju da se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija dok je odlaganje otpada je jedan od postupaka odstranjivanja) otpada u sanitarne ćelije (kade) na otvorenom prostoru, a koji se generiše na teritorijama opština Bar, Ulcinj, Budva, Kotor i Tivat. Adresa postrojenja je Bušat bb, 85000 Bar.

Postrojenje se nalazi na katastarskoj parceli br. 2416/1 KO Kunje čija je ukupna površina 135,5 ha. Lokacija deponije nalazi se nasuprot zaliva Hladna, na teritoriji opštine Bar, ispred ulaza u tunnel Belveder na granici između opština Bar i Ulcinj. Područje se prostire od uvale Paljuška na sjeveru do uvale Kruče na jugu, kao i od obale mora na zapadu do Kurtovog vrha (546 m iznad nivoa mora) na istoku. Deponija je smještena na padini brda pored puta Bar – Ulcinj, okrenuta prema moru. Lokacija je izgrađena od neravnog krečnjaka. Od glavnog puta do lokacije vodi makadamski put dužine 2.000m.

Tijelo deponije „Možura“ se sastoji iz 4 odvojene i samostalne tehnološke kasete (kade). Dužina sanitarnih kada su 305x165m. Visina deponije je max 25m. Ukupni projektovani kapacitet deponije je 1.056.036,21 m³.

Opštine Bar i Ulcinj, sa ciljem pružanja usluga deponovanja čvrstog komunalnog otpada, formirale su društvo sa ograničenom odgovornošću za upravljanje sanitarnom deponijom „Možura“. Sjedište operatera postrojenja „Možura“ d.o.o je na adresi Branka Čalovića br. 13 u Baru. Operater je registrovan u Privrednom sudu Crne Gore 9. juna 2009. godine pod brojem 5-0502603/002.

3. Za povjerljivost podataka i informacija

Operater prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole može zahtijevati da se za pojedine podatke u zahtjevu odredi stepen tajnosti u skladu sa zakonom. Podatke za koje se odredi stepen tajnosti, organ uprave je dužan da čuva u skladu sa zakonom.

Operater nije zahtijevao da se odredi stepen tajnosti, već je dostavio ovjerenu izjavu kojom se potvrđuje da su informacije sadržane u zahtjevu tačne, potpune, istinite i dostupne javnosti, kao i da javnost ima pristup zahtjevu u cjelini.

Ovjerena izjava se nalazi u formi priloga i kao takva čini sastavni dio dozvole.

4. Integrisane dozvole i rok za podnošenje novog zahtjev

4.1. Rok važenja

Shodno članu 7 stav 4 Zakona, dozvola se produžava na period od 10 godina.

Shodno članu 26 Zakona revizija dozvole obavezno se vrši svakih pet godina od njenog izdavanja.

4.2. Rok za podnošenje novog zahtjeva

Operater je dužan da podnese zahtjev za produženje važenja dozvole četiri mjeseca prije isteka roka njenog važenja.

Za produženje važenja dozvole primjenjuju se odredbe čl. 8 do 16 Zakona.

4.3. Nadležne inspekcije u skladu sa vrstom postrojenja

Zajednički inspekcijski nadzor nad sprovođenjem predmetnog Zakona vrši organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora, u skladu sa Zakonom, kao i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Operater ne smije onemogućavati i ometati vršenje inspekcijskog nadzora, u skladu sa članom 23 Zakona.

II Aktivnost za koju je zahtijev podnijet:

1. Kratak opis aktivnosti za koju je zahtijev podnijet

Uredbom o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola ("Službeni list Crne Gore", br. 07/08 od 01.02.2008. god.) propisuju se vrste aktivnosti, postrojenja i granični kapaciteti u okviru svake aktivnosti za koje se izdaje Integrisana dozvola. Na osnovu toga, regionalna sanitarna deponija "Možura" spada u grupu:

*5. Upravljanje otpadom

*5.4 Deponije koje primaju više od 10 t otpada na dan ili ukupnog kapaciteta koji prelazi 25.000 t, isključujući deponije inertnog otpada.

Osnovna namjena sanitarne deponije je pravilno zbrinjavanje čvrstog komunalnog otpada koji se proizvede na teritorijama opština Bar i Ulcinj a koji je proširen i na Opštine Budva, Kotor i Tivat. U okviru dugoročnog rješavanja pitanja odlaganja komunalnog otpada, lokacija Možura odabrana je kao najbolje rješenje za izgradnju regionalne sanitarne deponije. Deponija je mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući: interna mjesta za odlaganje (deponija na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka) i stalna mjesta koja se koriste za privremeno skladištenje otpada, osim transfer stanica i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade za period do tri godine ili skladištenje otpada prije odstranivanja za period do jedne godine.

Regionalna sanitarna deponija Možura je izgrađena potpuno u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i direktivom EU br. 99/31/EZ, 06/12EZ, 08/98EZ. Tehnologija rada je metoda konačnog zbrinjavanja komunalnog otpada u kome se komunalni otpad kontrolisano odlaže na prethodno tehnički i tehnološki pripremljen teren izolovan multibarijernom zaštitom.

Tijelo deponije Možura se sastoji iz 4 odvojene i samostalne tehnološke kasete (kade). Dužina sanitarnih kada su 305 x 165 m. Visina deponije je max 25,0 m.

Ukupni projektovani kapacitet deponije je 1.056.036,21 m³. Navedeni kapacitet na deponiji se sastoji iz 4 faze rada deponije.

Prema sadašnjim pokazateljima proizvodnje otpada opština Bar i Ulcinj:

- 1 faza je kapaciteta 394.606,70 m³,
- 2 faza iznosi 293.601,01 m³,
- 3 faza je 223.142,66 m³,
- 4 faza je 144.685,84 m³.

Može se konstatovati da je obzirom da više opština odlaže otpad na deponiji Možura od prvobitno planiranog, vijek eksploatacije deponije je prepolovljen. Do kraja 2020. godine je deponovano 583.122t otpada što predstavlja više od 1/2 od projektovane količine.

2. Opis lokacije na kojoj se aktivnost obavlja

Lokacija regionalne sanitarne deponije za opštine Bar i Ulcinj, nalazi se na padinama Možure. Zemljište označeno kao kat. parcela broj 2416/5 upisana u listu nepokretnosti br. 2256 KO Kunje. Ukupna površina katastarske parcele je oko 22,5ha. U morfološkom pogledu predmetna lokacija sanitarne deponije "Možura" predstavlja brdsku padinu sa kotama od 245 do 295 mnm, nagiba od 4-12°.

Tijelo deponije se nalazi na visini od 290m, na brežuljkastom uzvišenju u odnosu na okolni teren. Teren je izgrađen pretežno od karbonatnih stijenskih masa, koje su podložne procesu karstifikacije. Na padinama Možure na lokaciji deponije i njenoj bližoj zoni, nema stalnih površinskih tokova. Zbog konfiguracije terena u zoni oko lokacije deponije, na rastojanju od oko 850 m nema stambenih i poslovnih objekata. Lokacija je od mora udaljena oko 1.500 m vazdušne linije.

U blizini ove lokacije izgrađene su vjetroelektrane. Ministarstvo ekonomije potpisalo je Ugovor o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Možura (opštine Ulcinj i Bar), sa konzorcijumom Fersa & Čelebić, o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane instalisane snage 46 MW. Predmet Ugovora je zakup zemljišta površine 502.858,3 m² za period od 20 godina. U međuvremenu projekat je nastavila firma sa Malte u saradnji sa kineskom firmom. Izvođač pristupnih puteva i postolja za vjetrenjače je Bemax d.o.o. iz Podgorice.

Prostor lokacije „Možura“ koji obuhvata regionalna sanitarne deponija komunalnog otpada trenutno je ograđena se ogradom visine 2m. Karakteristike ograde su tako isprojektovane da ograda u potpunosti onemogućava nekontrolisani ulaz na deponiju. Ograda je isprojektovana da bude od stubova, koji su postavljeni na betonskim temeljima, i rastegnutom mrežom između stubova. Ulaz i izlaz sa deponije (elektronski kontrolisana kapija) je projektovana samo na jednom mjestu.

Lokacija, kao ni okolna oblast, nema status zaštićenog prirodnog ili kultrnog dobra.

3. Postojeće dozvole, odobrenja i saglasnosti

Građevinsku dozvolu za izgradnju regionalne sanitarne deponije za opštine Bar i Ulcinj, broj: 05-3528/2 od 01.07.2011. godine je izdalo Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Upotrebna dozvola izdata rješenjem Ministarstva održivog razvoja i turizma broj 0504-1741/7-2012 od 21.03.2013. godine.

Pored toga, operater posjeduje, za sve postojeće objekte, odobrenja za izgradnju i upotrebne dozvole, i to:

- Tehnički uslovi za izradu Glavnog Projekta, Crnogorski Telekom;
- Tehnički uslovi za izradu tehničke dokumentacije deponije, J.P. Vodovod Bar;
- Utvrđivanje vodnih uslova, Sekreterijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine;
- Rješenje o utvrđivanju procjene uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine;
- Odobrenje za geotehnička istraživanja terena, Ministarstvo ekonomije;
- Protivpožarna saglasnost, Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost;
- Saglasnost na geotehnička istraživanja, Ministarstvo ekonomije;
- Saglasnost na regulaciji saobraćaja za vrijeme izvođenja radova, Direkcija za saobraćaj - Saglasnost priključenja prilaznog puta na magistralni put, Direkcija za saobraćaj;

- Saglasnost na elaborat na procjenu uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine;
- Saglasnost na elektro instalacije – faza telekomunikacije, Crnogorski Telekom;
- Saglasnost na tehničku dokumentaciju Glavnog projekta, J.P. Vodovod Bar;
- Vodna saglasnost na Glavni projekat, Sekretarijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine;
- Rješenje za izradu tehničke dokumentacije za elektroenergetske objekte deponije, Elektroprivreda Crne Gore - Elektroenergetska saglasnost. Elektroprivreda Crne Gore.

Navedena dokumentacija se nalazi u elektronskoj formi i čini sastavni dio dozvole.

4. Glavni uticaju na životnu sredinu

Karakteristike mogućih uticaja su: neprijatni mirisi i gasovi, prašina, zagađenje vode i zemljišta (površinsko i dubinsko), raznošenje otpada vjetrom, rizik od udesa.

Vazduh

Operater vrši redovna mjerenja emisije deponijskog gasa u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija, Uredbom o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduhu iz stacionarnih izvora ("Službeni list Crne Gore", broj 10/11), kao i Pravilniku o bližem načinu i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvole o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu ("Službeni list Crne Gore", br. 25/13 i 61/13).

Praćenje kvaliteta vazduha (imisije) vrši se tokom 2 nedjelje ravnomjerno raspoređenih, u toku godine. Sva mjerenja vršena su od strane akreditovane laboratorije Centra za ekotoksikološka ispitivanja iz Podgorice. Rezultati analiza dati su kroz prilog u elektronskoj formi.

Vode

Operater vrši redovna mjerenja koncentracije štetnih i opasnih materija u vodi shodno Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 45/08, 09/10, 26/12, 52/12 i 59/13).

Regionalna sanitarna deponija za opštine Bar i Ulcinj kojom upravlja privredno društvo sa ograničenom odgovornošću „Možura“ nije priključeno na sistem javnog vodosnabdijevanja (zbog udaljenosti vodovodne mreže) već za tehničku vodu i protivpožarnu zaštitu koristi iz 2 rezervoara ukupne zapremine 100 m³.

Voda koji se nalazi u čvrstom otpadu, kao i vode koje se infiltriraju u deponiju formiraju medijum u kome se rastvaraju sve rastvorljive supstance i koji uzrokuje kretanje neizreagovanog materijala naniže, ka dnu deponije. Ove vode su poznate kao procjedne vode.

Za tretman otpadnih voda odabrano je mehaničko, aerobno prečišćavanje koje se odvija u sistemu od dva retenziono bazena-lagune sa povratkom filtrate. Otpadna voda se recirkuliše. Ne vrši se ispuštanje otpadne ni obrađene otpadne vode.

Fizičko-hemijske analize podzemnih voda sa deponije otpada vršene su od strane akreditovane laboratorije Centra za ekotoksikološka ispitivanja iz Podgorice u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponije. Rezultati analiza dati su kroz prilog u elektronskoj formi.

Zemljište i tlo

Za potrebe utvrđivanja nultog stanja kvaliteta zemljišta, izvršene su fizičko-hemijske analize. Nakon toga je svake godine u skladu sa Zakonom i Integrisanom dozvolom vršeno ispitivanje koje je u svim mjerenjima pokazalo da nije došlo do bilo kakvog zagađivanja uslovljeno radom deponije.

Zagađenje zemljišta i tla operater je potpuno eliminisao ili sveo na minimum obezbjeđivanjem vodonepropusnih strana i dna deponije, kao i redovnim pokrivanjem deponije sa slojem zemlje i šljunka.

Fizičko-hemijske analize zemljišta vršene su od strane akreditovane laboratorije Centra za ekotoksikološka ispitivanja iz Podgorice u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njegovo ispitivanje („Sl. list CG“, 18/97). Rezultati analiza dati su u prilogu.

Otpad

Sanitarna deponija je inženjerski postupak odlaganja čvrstog komunalnog otpada na zemljištu na način kojim se nešteti ljudsko zdravlje i okruženje. U zimu u obzir da je deponijski prostor strogo kontrolisan i da na njemu, shodno Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija za otpad, stručnoj spremi, kvalifikacijama rukovodioca deponije i vrstama otpada i uslovima za prihvatanje otpada na deponiji ("Sl. list CG", br. 84/09) i Direktivi EU 99/31/EC tačno su definisana pravila i objekti koje mora imati. Projekcije količina otpada koje će se odlagati na deponiju Možura, temelje se na poznavanju izvora produkcije otpada.

Prijem otpada na deponiji vrši se na osnovu kriterijuma dozvoljenog ili nedozvoljenog otpada definisanog po njegovoj prirodi, porijeklu, metodi analize otpada i graničnih vrijednosti za karakteristike otpada koji se može primiti u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Buka i vibracija

U toku rada deponije dolazi do pojave buke i vibracija koje nastaju usljed obavljanja aktivnosti na deponiji, i to: kretanja vozila po internim putevima, odlaganja, razastiranja, sabijanja (kompaktiranja) i prekrivanja otpada.

Analiza saobraćajne buke vršena je za postojeći put M2.4 kako bi se utvrdio uticaj sanitarne deponije na šire područje, tako što je buka podijeljena na buku koja se stvara tokom rada deponije, i buku koju proizvodi saobraćaj na putu M2.4. Procjena nivoa buke pod uslovima slobodnog širenja buke (6182/vozila/24h; nagib: 0%), kao i strukture saobraćaja pokazuju da je nivo buke prihvatljiv čak i na udaljenosti od 200 m od lokacije, u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom.

Buka koja nastaje pri operativnom radu deponije je prihvatljiva što je potvrđeno izvještajem komunalne policije čiji izvještaj je dat u prilogu.

Rizik od udesa

Na prostoru tijela deponije kao najveći potencijalni uzroci za eventualne akcidentne situacije su: ne odvođenje biogasa sa deponije, nekvalitetan rad postrojenja za tretman ocjernih voda i ne vršenje prskanja otpada sa vodom.

Na samoj deponiji može doći do sljedećih ekcesa, odnosno akcidentnih situacija: požar i eksplozija. Do požara može doći prvenstveno zbog nemarnog rada ili nemarnog zapaljenja deponije, jer sama tehnologija deponovanja otpada po "sendvič" sistemu sprječava prodor kiseonika u unutrašnjost deponije, čime je onemogućen process sagorijevanja tj. pojave požara. U prvim slojevima nasutog otpada, dok još ima kiseonika u šupljinama, odvijaju se aerobni procesi razgradnje otpada. Daljim formiranjem slojeva, zbog nestanka kiseonika, procesi razgradnje otpada postaju anaerobni i mogućnost nastanka požara se eliminiše.

U samom tijelu deponije nema kiseonika, pa kada se koncentracijametana i ako se nađe u nedozvoljenim granicama, nema ozbiljne opasnosti od nastanka eksplozije. Porastom visine sloja otpada, ukoliko tijelo deponije nije obloženo nepropusnom podlogom i ukoliko ne postoji sistem za kontrolisano odvođenje gasova "biotronovi" gas može da izađe iz tijela deponije, prođe kroz zemljište i akumulira se u objektima koji se nalaze u okolini deponije. Sanitarna deponija na Možuri ima nepropusnu podlogu u tijelu sanitarne kade i sistem za sakupljanje gasova tako da će se izbjeći eventualna mogućnost eksplozije metana.

5. Komentari/mišljenja

5.1. Organi lokalne samouprave (opština/grad)

Nije bilo iskazivanja interesovanja za uvid u predmetnu dokumentaciju od strane lokalne samouprave.

5.2. Javnih i drugih država u slučaju prekograničnog zagađivanja

Nema prekograničnog zagađivanja.

5.3. Predstavnika zainteresovanih javnosti

Nije bilo iskazivanja interesovanja za uvid u predmetnu dokumentaciju od strane zainteresovane javnosti.

6. Ocjena zahtjeva

6.1. Primjena najbolje dostupnih tehnika

Procjenu usaglašenosti procesa i aktivnosti prema najbolje dostupnim tehnikama nije moguće uraditi imajući u vidu da BAT i referentni dokumenti BREF koji se direktno odnose na sanitarne deponije još nijesu izrađeni od strane EU. Zbog toga se operater odlučio za tehnologije i aktivnosti koje primjenjuju zemlje članice EU, a koje se baziraju na Direktivi 1999/31/EC o deponijama (Directive 1999/31/EC on the landfill of waste).

Pored toga, Operater je za usaglašavanje procesa i aktivnosti koristio Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Prilikom izgradnje izvršena je izolacija dna tijela deponije glinom, bentonitom i HDPE membranom, napravljen je drenažni sistem za prikupljanje ocjednih voda kao i sistem za aspiraciju biogasa.

Poređenje procesa aktivnosti na deponiji Možura u odnosu na BAT zahtjeve (Irska, Englska) kao i potencijalnim mjerama za postizanje usaglašenosti sa ovim zahtjevima su ispoštovana i primjenjuju se u radu deponije.

U tehnološkom procesu se ne koriste opasne supstance.

6.2. Korišćenje resursa:

– Sirovine

Inertni materijal koji se koristi za prekrivku otpada je ostavljeni materijal prilikom izgradnje sanitarnih kada koji se nalazi u krugu deponije. Ugovorom sa preduzećem Bemax omogućena je upotreba materijala koji je zaostao od radova na izgradnji vjetroelektrana. Eventualno se materijal može obezbijediti na teritoriji opština Bar i Ulcinj. Lokacije za obezbjeđenje dodatnog inertnog materijala su kamenolom u neposrednoj blizini deponije kao i na prostoru Velji Zabio u Baru.

– Pomoćni materijali

Procjedne (drenažne) vode prihvataju se u tijelu deponije drenažnim cijevnim sistemom od HDPE perforiranih cijevi (Ø 200 mm) i primarnim drenažnim kolektorom od PEHD i Ø 350 mm postavljenih u drenaznom sloju od drobljenog kamena granulacije 32/16 mm, debljine 0,50 m po dnu tijela deponije i odvođe do sabirnog šahta.

Pored toga, na deponiji se koristi i ostala sitna oprema i alati potrebni za normalno održavanje i funkcionisanje deponije.

– Voda

Lokacija sanitarne deponije Možura je sa hidrografskog aspekta na vrlo povoljnoj lokaciji. Tijelo deponije se nalazi na visini od 290 m, na brežuljkastom uzvišenju u odnosu na okolni teren. U blizini lokacije nema stalnih vodotoka. Postoje privremeni vodotoci i jaruge koje zaobilaze deponiju i ne gravitiraju direktno prema tijelu deponije.

Dreniranje podzemnih voda uslovljeno je pretežno kraškim sastavom tla. Jugoistočno od planirane lokacije, od niza izvora na kontaktu sedimenata fliša sa krednim vodonosnikom antiklinalne strukture Možura, nastaju Bratićka rijeka, Kruče i Mulina. Ovo su takođe povremeni vodotoci.

Nema dokaza o postojanju vode za piće i bunada u širem području oko lokacije deponije. Atmosferske vode sa površina koje ne pripadaju dijelu deponije gdje se odlaže otpad odvođiće se do prijemnika drenažnim kanalima. Dreniranje vode koja prođe u tijelo deponije takođe će se vršiti kroz sistem drenažnih kanala. Tehničko rješenje za izolaciju deponije potpuno će zaštititi površinske i podzemne vode.

– Energija

Sanitarna deponija u procesu proizvodnje tj. deponovanja otpada i ostalih procesa predviđenih za efikasno obavljanje djelatnosti u cilju spriječavanja zagađenja životne sredine koristi električnu energiju od spoljnih snabdjevača (Elektroprivreda Crne Gore) i euro-dizel gorilo za pogon mehanizacije na deponiji.

Za kvalitetno obezbjeđenje električnom energijom objekata sanitarne deponije postavljena je trafostanica, koja će opsluživati kontrolni punkt, kancelarije, servisni prostor, pumpe, sistem za prečišćavanje ocjednih voda, bunare za zalivanje zelenih površina vodom, sanitarne kade i obezbijediti osvjjetljenje na deponiji.

– drugo

Deponijski gas će se koristiti za dobijanje energije kada se za to stvore ekonomski isplativi uslovi, tj. kada koncentracija metana bude na potrebnom nivou. Do tada će se spaljivati na baklji pod kontrolisanim uslovima.

6.3. Emisije u vazduh i njihov uticaj u životnu sredinu

Izvori emisija zagađujućih materija na deponiji mogu biti tačkasti i difuzni. Tačkasti su baklja za spaljivanje biogasa i biotrnovi, dok su difuzni otpad koji se odlaže i mašine koje vrše transport i tretman otpada.

Prilikom odlaganja čvrstog otpada na sanitarnu deponiju može doći do:

- Pojave prašine,
- Razvijanje gasa,
- Razvijanja neprijatnih mirisa.

U širem području grada Bar, Hidrometeorološki zavod instalirao je nekoliko stanica za kontinuirano praćenje zagađivača u toku 24 sata, onih koji su stalno prisutni u vazduhu (dim i sumpor dioksid), uključujući kvalitet padavina. Najbliža stanica ovog tipa pomenutoj lokaciji je stanica "Stari Bar" u krugu fabrike "Primorka". Udaljenost vazdušnom linijom je 15 km – jugoistočno od područja planiranog za izgradnju sanitarne deponije. Stanica je radila u periodu 1983.-1988. Rezultati analiza pokazuju karakteristične parametre – prisustvo dima i SO₂ u pomenutom periodu.

Deponijski gas je opasan po čovjekovu okolinu zbog visokog sadržaja ugljen- dioksida i metana. Metan je eksplozivan u granicama od 5-15% smješe sa vazduhom te zbog toga predstavlja izvor opasnosti. Metan je više od dvadeset puta štetniji po klimu i ozonski omotač nego ugljen dioksid, što praktično znači da 1 tona metana oštećuje ozonski omotač (efekat staklene bašte) kao 21 tona ugljendioksida.

Osnovni razlozi zbog kojih je neophodno prikupljanje deponijskih gasova su: smanjenje njegove emisije u atmosferu, zaštita od eksplozije, uklanjanje neprijatnih mirisa, eventualno podzemne distribucije gasa van granica tijela deponije i mogućnosti iskorišćenja njegovog energetskog sadržaja.

6.4. Emisije u vodu i njihov uticaj u životnu sredinu

Voda koji se nalazi u čvrstom otpadu, kao i vode koje se infiltriraju u deponiju formiraju medijum u kome se rastvaraju sve rastvorljive supstance i koji uzrokuje kretanje neizreagovanog materijala naniže, ka dnu deponije. Ove vode su poznate kao procjedne vode.

Za prikupljanje procjednih voda u tijelu deponije predviđene su drenažne cijevi od plastike (PP) Ø 315mm za glavne kolektore i Ø 200mm za sekundarne kolektore. Raspored i podužni pad drenaže (I=2%) prate obrađeno dno deponije. Pri ovom padu drenažna cijev na jednom glavnom kolektoru propušta $q=16.53$ l/s pri brzini $V= 1,38$ m/s.

Sva kretanja vode kroz tijelo deponije su usmjerena vertikalno naniže (nagib, gravitacija). Nagib terena, koji indirektno diktira koeficijent apsorpcije, bitan je činilac kod proračuna količine filtrata.

U savremenoj svjetskoj praksi, problem prečišćavanja i konačnog odlaganja procjednih voda sa deponija, uglavnom se rješava na jedan od sljedeća četiri načina:

1. Biološko ili fizičko-hemijsko prečišćavanje voda na lokaciji deponije i ispuštanje prečišćene otpadne vode u vodotok;
2. Prečišćavanje na lokaciji deponije i konačno odlaganje prečišćene otpadne vode razlivanjem po obližnjem zemljištu;
3. Vraćanje prikupljene sirove procjedne vode nazad u tijelo deponije;
4. Djelimično prečišćavanje procjedne vode na lokaciji deponije i ispuštanje u gradsku kanalizacionu mrežu.

Zbog niza prednosti, daleko najčešće se primenjuje četvrta opcija. Pošto je lokacija deponije Možura udaljena od gradske kanalizacione mreže, predviđa se da se prečišćena voda vraća na deponiju (opcija 3).

Procjedne (drenažne) vode prihvataju se u tijelu deponije drenažnim cijevnim sistemom od PVC perforiranih cijevi (Ø 200 mm) i drenažnim tepihom od prirodne mješavine peska i šljunka debljine 0,50 m po dnu tijela deponije i odvode do sabirnog šahta.

U sabirnom šahtu se procjedni filtrat miješa sa tehničkom vodom (sa platoa za pranje vozila) koje se dovode tehničkom kanalizacijom. Na platou za pranje vozila predviđeno je da se preko slivne rešetke vrši odvođenje voda koje potiču od pranja vozila. Vode se prije ulaska u rezervoar odmašćuju u separatoru ulja.

Ovako izmješane otpadne vode se iz sabirnog šahta odvođe u prvi bazen - lagunu. Osnovna namjena lagune jeste da ona bude egalizacioni i kompezacioni bazen koji će primiti svu količinu filtrata pri maksimalnim padavinama i u slučaju kada su u funkciji sve četiri planirane sanitarne ćelije.

U drugom bazenu gravitacionim padom voda, principom spojenih sudova, prolazi kroz komore.

Drugi bazen se sastoji od tri komore:

- Taložnika,
- Aeracionog bazena,
- Komora za stabilizaciju mulja.

Izdvajanje, ove organske materije, obavlja se u drugoj komori – aeracionom bazenu u koji se otpadna voda iz prve komore taložnika uvodi preko prelivne cijevi.

Otpadna voda se dalje prebacuje u treću komoru gdje će doći do taloženja određene količine mulja.

U periodu sa manjom količinom padavina kada laguna bude zadržavala otpadnu vodu više dana, vršice se manuelno čišćenje nataloženog mulja iz drugog bazena i njegovo deponovanje na tijelo deponije.

Izbistrena i prečišćena otpadna voda, iz drugog bazena prebacuje se preko pomoćnog voda do deponije, gdje se mješa sa čvrstim otpadom.

6.5. Zaštita zemljišta

Geološka podloga je sastavljena je od karbonatnih sedimenata kao što su krečnjak, dolomit i materijali koji potiču od flišnih i aluvijalnih sedimenata koji čine integralni dio barskog polja. Zemljište i njegov kvalitet većinom zavise od geološkog supstrata, vrste kamena koju sadrži i mjesta gdje se pojavljuje.

Uticaj na zemljište ogleda se u zagađivanju zemljišta štetnim materijama i zauzimanju površina zemljišta.

Zagađenje zemljišta može biti površinsko i dubinsko.

Do površinskog zagađenja zemljišta dolazi kada se putem vjetra otpaci raznose, ako nisu sabijeni, prekriveni slojem inertnog materijala ili ukoliko nije postavljen „kavez“ za sprječavanje raznošenja otpada kada pojave jaki vjetrovi.

Dubinsko zagađenje zemljišta nastaje uslijed uzajamnog dejstva procjednog filtrata i gasova nastalih pri anaerobnoj razgradnji biorazgradivog otpada. Tlo ispod i oko samog tijela deponije najviše se zagađuje procjednim filtratom. Usljed ovog zagađenja može doći i do degradacije okolnog zemljišta.

Metan koji se kreće kroz tijelo deponije, može da izuzme kiseonik iz zone korijena biljka u okolini deponije, čime se izazivaju znatna oštećenja, pa čak i uništenja okolne vegetacije.

6.6. Upravljanje otpadom

Upravljanje otpadom je sprječavanje nastanka, smanjenje količina otpada ili ponovna upotreba otpada i sakupljanje, transport, prerada i zbrinjavanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, uključujući i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom. Upravljanje otpadom zavisi od više faktora, a prije svega od njegovih osobina i na osnovu toga može se predvidjeti rešenje minimiziranja, sakupljanja, transporta, reciklaže i odlaganja.

Otpad se razvrstava u grupe i podrupe u zavisnosti od djelatnosti u okviru koje je proizveden, odnosno od načina nastanka.

Sanitarna deponija je inženjerski postupak odlaganja čvrstog komunalnog otpada na zemljištu na način kojim se nešteti ljudsko zdravlje i okruženje. U zimu u obzir da je deponijski prostor strogo kontrolisan i da na njemu, shodno Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija za otpad, stručnoj spremi, kvalifikacijama rukovodioca deponije i vrstama otpada i uslovima za prihvatanje otpada na deponiji ("Sl. list CG", br. 84/09) i Direktivi EU 99/31/EC tačno su definisana pravila i objekti koje mora imati. Projekcije količina otpada koje će se odlagati na deponiju Možura, temelje se na poznavanju izvora produkcije otpada.

Prema podacima iz Državnog Plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori, sastav čvrstog komunalnog otpada (u težinskim %), je sljedeći:

- papir i karton 25%,
- staklo 10%,
- metal 5%,
- plastika 15%,
- organski otpad 20%,
- ostalo 25%.

Propisi zahtijevaju da sve deponije mogu biti klasifikovane za inertan, neopasan ili opasni otpad. Postoje ograničenja na vrste otpada koji se može odstranjivati u svakoj klasi deponije. Vizuelna inspekcija na ulazu deponije treba da se odvija, ukoliko je izvodljivo da se vidi otpada zbog vrste vozilo ili kontejnera u kome se isporučuje otpad. Vizuelna inspekcija obično kod nekih vozila ili preskontejnera nije izvodljiva za provjeru otpada bez istovara.

U takvim okolnostima operater treba da provjeri da li je dostavno vozilo u skladu sa tipom vozila koje se koristi za otpad opisano u dokumentaciji. Gdje otpad nije u skladu sa opisom predviđenim za odlaganje na deponiji, onda bi trebalo da bude stavljen karantin dok se preduzimaju dalje mjere i provjere ili ne primi takav otpad na deponiju. Operator mora da izda potvrdu da je lice koje vrši transport otpada odložilo isti na deponiji.

6.7. Buka i vibracije

U toku eksploatacije sanitarne deponije za odlaganje komunalnog otpada moguć je uticaj buke koja nastaje usljed obavljanja aktivnosti na deponiji.

Izvor vibracija i buke uzrokovane radom deponije je:

- Kretanje vozila po internim putevima,
- Odlaganje, ravnanje i sabijanje otpada,
- Rasprostiranje otpada i dnevno pokrivanje.

Pod štetnom bukom podrazumijeva se svaki zvuk čija jačina izmjerena na mjestu rada i u radnoj prostoriji premašuje propisanu jačinu. Štetnom bukom smatra se i svaka buka koja ometa razne vrste djelatnosti, neposredno sporazumijevanje govorom, posredno sporazumijevanje sredstvima komunikacije i primanje zvučnih signala, te koja oštećuje sluh i druge organe.

Buka se očekuje od rada mašina na deponiji. Jačina buke na mjestu rada i u radnim prostorijama ne smije premašiti 85 dB.

Najveći nivo buke koji se očekuje usljed procesa rada na deponiji biće približno jednak najgorem slučaju buke prilikom izvođenja građevinskih radova. U toku većeg dijela radnog vijeka deponije, nivo buke bi bili niži zbog veličine prostora koji se nasipa.

6.8. Rizik od udesa i plan hitnih mjera

Mogući udesi i incidenti vezani za deponiju uključuju:

- Požar uzrokovan spontanom paljenjem, nemarnim rukovanjem ili namjernim paljenjem vatre;
- Eksplozije mješavine deponijski gas - vazduh;
- Infiltracija procjednih voda u zemljište;
- Oštećenje nepropusnog zaštitnog sloja ili njegove zaštite;
- Nestabilnost strukture deponije;
- Nestabilnost otpada na deponiji;
- Kvar na opremi na deponiji;
- Kvar na opremi/vozilima u radnoj zoni;
- Udes vozila za vrijeme transporta otpada;
- Curenje procjednih voda ili otpadnih voda iz objekta za tretman otpadnih voda;
- Zagušenje cjevi za procedne vode;
- Unošenje opasnog otpada;
- Zagušenje sistema za gas;
- Požar na elektroinstalacijama.

Kako bi se obezbjedila adekvatna zaštita od požara i eksplozije, radiće se po sendvič sistem odlaganja otpada sa redovnim prekrivanjem inertnim materijalom, postavljanjem degazacionih bunara i baklje za spaljivanje. Kao sistem za gašenje požara projektovana je hidrantska mreža i predviđeni aparati za gašenje požara.

U samom tijelu deponije nema kiseonika, pa kada se koncentracija metana i ako se nađe u nedozvoljenim granicama, nema ozbiljne opasnosti od nastanka eksplozije. Porastom visine sloja otpada, ukoliko tijelo deponije nije obloženo nepropusnom podlogom i ukoliko ne postoji sistem za kontrolisano odvođenje gasova "biotronovi" gas može da izadje iz tijela deponije, prođe kroz zemljište i akumulira se u objektima koji se nalaze u okolini deponije. Sanitarna deponija na Možuri ima nepropusnu podlogu u tijelu sanitarne kade i sistem za sakupljanje gasova tako da će se izbjeći eventualna mogućnost eksplozije metana.

6.9. Procjena mjera u slučaju prestanka rada postrojenja

Rekultivacija predstavlja kompleks rudarskih, inženjerskih i poljoprivrednih mjera koje se sprovode za obnavljanje, pa čak i poboljšanje u nekim slučajevima, biološke produktivnosti i bonitetne vrijednosti narušenog terena. Sadržaj i nivo normativnih zahtjeva za kvalitet rekultivisanog prostora zavisi od predviđene namjene narušenog terena (poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda, građevinarstvo, turizam i dr.).

Za reintegraciju degradiranih površina u svijetu i kod nas se koriste tri kategorije rekultivacije:

- autorekultivacija (samozarašćivanje degradiranih prostora),
- polurekultivacija (izvjesno učešće čoveka u procesu obnavljanja degradiranih prostora) i
- eurekultivacija (optimalni ili potpuni vid rekultivacije).

Za rekultivaciju oštećenih površina na deponiji Možura treba primijeniti treću kategoriju rekultivacije, odnosno eurekultivaciju.

Projektno rješenje rekultivacije zemljišta podrazumijeva rekultivisanje zemljišta dijela deponije na kraju perioda korištenja kada se sanitarno odlagalište zatvara na propisan način, što podrazumijeva zaštitu odloženog otpada finalnom prekrivkom i sprovođenje rekultivacije terena. Rekultivisana površina se kategoriše kao zaštitino zelenilo. Smatra se da će toksičnost materijala odlaganog sanitarnom tehnologijom opadati tokom vremena, a rekultivacija u slučaju deponija se radi u pravcu dostizanja optimalne

biološke produkcije. Ovom kompleksnom mjerom zaštite se sprječava erozija površine, nekontrolisano rasturanje otpada, poremećaji u dekompoziciji otpada i izdvajanju gasova kao i neravnomjerno slijeganje terena.

Postupa rekultivacije podijeljen je na tehničku i biološku fazu. U fazi tehničke rekultivacije se u sloju od 50 cm na finalnu prekrivku nanosi sloj zemljišnog supstrata sa ciljem da se obezbijede preduslovi za razvoj vegetacije. U biološkoj fazi se zasniva vegetacioni pokrivač, uz primjenu neophodnih mjera koje treba da olakšaju i ubrzaju pokretanje pedoloških procesa. Dinamika izvođenja rekultivacije usklađivaće se sa dinamikom eksploatacije i podijeljena je u tri faze.

Nakon zatvaranja sanitarne kade potrebno je obezbijediti poprečni pad od 2% od krajeva prema centru, što će omogućiti sakupljanje atmosferskih voda sa površine kade. Podužni pad uraditi sa nagibom 1 - 1,5%.

6.10. Zaključak procjene

Na osnovu člana 12 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/19 od 19.03.2019) Agencija za zaštitu životne sredine obavijestila je sve zainteresovane organe, organizacije i javnost da je operater „Možura“ d.o.o iz Bara, zavedenim pod brojem 02-UPI-651/1 od dana 06.05.2021. god, za reviziju integrisane dozvole za rad postrojenja regionalne sanitarne deponije čvrstog komunalnog otpada i obavljanje aktivnosti odstranjivanja otpada na lokaciji Možura u Baru.

Zahtjev za reviziju integrisane dozvole sadrži sve podatke, kao i svu potrebnu dokumentaciju propisanu Zakonom.

III Uslove:

1. Primjenu najbolje dostupne tehnike ili drugih tehničkih uslova i mjera

1.1. Rad i upravljanje postrojenjem

Za upravljanje postrojenjem zaduženo je društvo „Možura“ d.o.o. iz Bara.

Društvo „Možura“ d.o.o za upravljanje sanitarnom deponijom je osnovano 31.10.2008. godine, od strane opština Bar i Ulcinj. Opština Bar ima 65% udjela, dok Opština Ulcinj ima 35% udjela. Sjedište društva je u Baru, adresa Bulevar Revolucije broj 1.

Pored navedenih opština, deponovanju otpada na ovoj deponiji pridružuju se i Opštine Budva, Kotor i Tivat, tj. njihova komunalna preduzeća.

1.2. Radno vrijeme

Radno vrijeme je upodobljeno potrebama deponije.

Regionalna sanitarna deponija čvrstog komunalnog otpada „Možura“ organizuje obavljanje djelatnosti tokom čitave godine. Svi dani u sedmici su radni dani, uključujući i državne praznike. Transport otpada na deponiju se izvodi u dva režima i to letnji i zimski. U ljetnjem periodu se vrši deponovanje od 07h do 22h a u zimskom periodu od 08h do 20 h.

1.3. Uslovi za upravljanjem zaštitom životne sredine

Operater se obavezuje da radi u skladu sa Planom upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, kojim su obuhvaćeni svi aspekti zaštite životne sredine koji se odnose na rad deponije.

Pored toga, Operater posjeduje i dostavio je Plan mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica koji između ostalog sadrži preventivne mjere zaštite, kao i postupke i mjere za ograničavanje posljedica u slučaju udesa.

Operater je, pored gore navedenog, u obavezi da se pridržava nacionalne zakonske regulative u oblastima poslovanja kojima se bavi, da štedi resurse i energiju, smanjuje ili eliminiše upotrebu štetnih materija i kontrolisano postupa sa otpadom.

2. Mjere iz elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu

Operater se obavezuje da se pridržava rješenja datih u tehničkoj dokumentaciji i u Elaboratu o procjeni uticaja na životnu sredinu koje je odobrilo Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine br. 01 1255/15 od 11.06.2009. godine.

Realno moguće udesne situacije na deponiji su pojava požara i pojava eksplozije deponijskog gasa. Opasnost od pojave požara moguće je spriječiti sljedećim mjerama:

- svakodnevnim prekrivanjem otpadaka inertnim materijalom;
- stalnom kontrolom otpada na deponiji;
- postojanjem hidrantske mreže oko tijela deponije koja se napaja iz rezervoara za vodu, tako da se u svakom momentu može ugasiti manji požar na deponiji, a u slučaju većeg požara aktivira se vatrogasna brigada iz Bara ili Ulcinja,
- ugradnjom instalacija za dojavu požara u svim objektima deponije koja aktivira vatrogasnu brigadu u gradu,
- opremanje svih objekata mobilnom protivpožarnom opremom i obuka zaposlenih,
- mjera zaštite od eksplozije je ugradnja detektora metana na kritičnim mjestima na kompleksu.

Kako bi se obezbijedila odgovarajuća preventivna zaštita od požara u toku eksploatacije na objektu je potrebno preduzeti sledeće:

- Zabraniti upotrebu otvorenog plamena i pušenja,
- Zabraniti upotrebu alata koji varniči,
- Upozoriti zaposleno osoblje koje pristupa da postoji opasnost od požara i eksplozije,
- Redovno kontrolisati ispravnost mobilne protivpožarne opreme,
- Redovno kontrolisati ispravnost hidrantske mreže,
- Redovno kontrolisati ispravnost električnih instalacija,
- Ne vršiti istakanje goriva u toku nevremena i grmljavine,
- Osoblje zaposleno mora biti osposobljeno za taj posao,
- Izraditi Plan zaštite od požara sa uputstvom o postupku prilikom izbijanja požara,
- Obučiti zaposleno osoblje da rukuju mobilnom opremom zaštite od požara,
- Obezbijediti čuvarsku službu,
- Osoblje mora biti osposobljeno odgovarajućom HTZ opremom.

Sigurno rastojanje između građevinskih objekata ima za cilj da u slučaju požara, spriječi kako njegovo fizičko širenje sa jednog objekta na drugi, tako i širenje putem isijavanja (konvekcijom i zračenjem). Kriterijumi određivanja rastojanja između objekata odnose se i na neke druge aspekte: insolaciju, komunikacijske potrebe (sa posebnim osvrtom na pristup objektu vatrogasnih vozila), procenat izgrađenosti i funkcionalni aspekt.

Sprečavanje nastanka požara u objektu najefikasnije se vrši primjenom negorivih materijala u elementima građevinske konstrukcije gdje je god to moguće. U tom smislu treba izvršiti zamjenu materijala koji je lakše zapaljiv ili ima veću toplotnu moć, sa materijalom koji ima manju temperaturu paljenja i manju toplotnu moći.

Eventualna pojava zaraze će se sprečiti svakodnevnim prskanjem ćelija sa otpadom, odgovarajućim dezinfekcionim rastvorom, kao i periodičnim sprovođenjem dezinfekcije i deratizacije deponije.

Zatvaranju sanitarne deponije se pristupa odmah po postizanju projektovane završne kote odlaganja komunalnog otpada. Izvođenju rekultivacionih radova se pristupa u roku od šest mjeseci od dana prestanka korišćenja, odnosno popunjavanja i kontrolno-sanitarnog zasipanja. Rekultivaciju tijela deponije izvršiti fazno-tehnička faza rekultivacije i biološka. Revitalizacija kompletnog kompleksa je sastavni dio Glavnog projekta izgradnje sanitarne deponije u onim zonama na kojima se neće graditi objekti, a moraju se preduzeti mjere zaštite životne sredine. Rekultivacija deponije se odnosi na erozijsku i ekološku zaštitu kosina, vrha sanitarne kade i ostalog područja koje će biti ozelenjeno. Rekultivacija se vrši na čitavom prostoru deponije. Sistem za drenažu filtrata, tretman filtrata i system raspršivača održavati u funkcionalnom stanju i nakon zatvaranja deponije minimum 5 godina.

Sistem za drenažu i „biotrnove“ održavati u funkcionalnom stanju i nakon zatvaranja deponije minimum 5 godina. Kompleks regionalne sanitarne deponije komunalnog čvrstog otpada treba ograditi ogradom visine 2,2m. Karakteristike ograde treba da budu takve da u potpunosti omoguće nekontrolisani ulaz na deponiju. Ograda može biti urađena od betonskih blokova ili od betonske podloge sa stubovima na kojima je rastegnuta mreža. Ulaz i izlaz sa deponije (elektronski kontrolisana kapija) mora biti samo na jednom mjestu.

Kapacitet sanitarne kade mora biti definisan Glavnim i Izvođačkim projektom u m³ do njenog zatvaranja. Projektnom dokumentacijom mora biti definisano dno sanitarne kade gdje se stvaraju ocjedne vode koje se sakupljaju na dnu kade i kroz perforirane cijevi odvođe do šahti. Iz šahte se ocjedne vode zajedničkim cijevima transportuju u poseban rezervoar. Ukoliko prilikom obavljanja poslova na deponiji lice koje radi na odvajanju otpada uoči materijale sa liste čije je deponovanje zabranjeno, potrebno je sumnjive materijale odvojiti na posebno mjesto. Nakon pregleda ovog materijala definisaće se način postupanja sa takvim materijalima.

3. Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija, utvrđene za dato postrojenje

3.1. Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija za vazduh

Izgrađeno je postrojenje za sakupljanje, transport i sagorijevanje nastalog deponijskog biogasa na ekobaklji. Nakon sagorijevanja ostaje samo CO₂.

Tačkasti izvori emisija su bunari (biotrnovi) koji su povezani sa sistemom za aspiraciju i sagorijevanje deponijskog gasa. Ukupan broj biotrnova na deponiji je 72.

Dalje, granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija u vazduh koje je operater dužan da prati u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/10) propisane su Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/12), i to:

- suspendovane čestice PM10,
- suspendovane čestice PM2,5,

- ugljen (II) oksid (CO),
- azot (II) oksid (NO),
- azot (IV) oksid (NO₂),
- azotni oksidi (NO_x),
- sumpor(IV)oksid (SO₂),
- Pb, As, Cd, Ni i BaP u PM₁₀.

3.2. Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija za vodu

Voda koji se nalazi u čvrstom otpadu, kao i vode koje se infiltriraju u deponiju formiraju medijum u kome se rastvaraju sve rastvorljive supstance i koji uzrokuje kretanje neizreagovanog materijala naniže, ka dnu deponije. Ove vode su poznate kao procjedne vode.

Procjedne vode sanitarne deponije, čije su karakteristike i sastav zbog svoje velike ukupne zagađenosti, a prije svega zbog svog visokog organskog zagađenja, predstavljaju značajan ekološki problem. Zato se te vode prikupljanju i prečišćavanju, i vrši njihova recirkulacija u tijelo deponije čime se obezbjeđuje potpuna zaštita površinskih i podzemnih voda od zagađenja.

Sakupljane procjednih voda sa sanitarnih kada se vrši na način da one dolaze u bazen - lagunu a nakon toga kroz tri bazena se vrši tretman aeracijom, nakon čega se vrši recirkulacija u tijelo deponije.

Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u recipijent propisane su Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl. list Crne Gore“, br. 45/08, 09/10, 26/12 i 52/12, 59/13) i Zakonom o vodama („Sl. list RCG“, br. 27/07, „Sl. list CG“, br. 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 80/17).

4. Mjere zaštite vazduha, vode i zemljišta

4.1. Mjere zaštite vazduha:

4.1.1. Proces rada i postrojenja za tretman

Operater je u obavezi da prihvata otpad isključivo ako ispunjava kriterijume za prihvatanje otpada za deponiju na koju se odlaže neopasan otpad i prema proceduri propisanoj Zakonom o upravljanju otpadom i Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Deponija posjeduje sistem za kaptaciju biogasa iz tijela deponija.

Kaptacija i transport biogasa je u potpunosti izgrađen u skladu sa Direktivom EU 1999/31/EC o deponijama.

Operater je dužan da vrši sakupljanje i potpuno sagorijevanje biogasa, koje se vrši preko bio tornja za spaljivanje.

4.1.2. Tačkasti izvori emisija

Stacionarni (tačkasti) izvor emisija na deponiji predstavlja toranj za spaljivanje bio gasa. Tačkasti izvori su bunari (biotrnovi) koji su povezani sa sistemom za aspiraciju i sagorijevanje deponijskog gasa, kojih na deponiji ima ukupno 72.

4.1.3. Difuzni izvori emisija

Difuzni izvor emisija na deponiji predstavlja otpad u sanitarnim kadama čije se emisije sprečavaju redovnim prekrivanjem otpada granulatom i odvođenjem deponijskog gasa. Difuzni (pokretni) izvori su građevinske mašine koje vrše tretman otpada na kadi, kao i transportna vozila koja dopremaju otpad na deponiju.

Obavezuje se operater da radi spječavanja emisija, otpad u sanitarnim kadama redovno prekriva granulatom – inertnim materijalom (smješa šljunka i zemlje) u debljini od 16cm do 32cm.

4.1.4. Mirisi

Čvrsti komunalni otpad sadrži brzo razgradive organske materije i sporo razgradive organske materije. Prilikom njegovog raspadanja pod dejstvom mikroorganizama nastaju neprijatni mirisi, čije se širenje na okolinu smanjuje svakodnevnim prekrivanjem komunalnog otpada inertnim materijalom (smješa šljunka i zemlje) u debljini od 16cm do 32cm.

Tokom anaerobnog raspadanja odloženog komunalnog otpada takođe se oslobađa bio gas ili deponijski gas. Radi uklanjanja neprijatnih mirisa i mogućnosti iskorišćenja njegovog energetskog sadržaja na sanitarnim kadama je izveden sistem za sakupljanje ovog gasa i odvođenje na bio toranj za spaljivanje (baklju), gdje se vrši potpuno sagorijevanje i isti tako eliminiše.

4.1.5. Koncentracija zagađujućih materija u vazduhu i uticaju na kvalitet vazduha

Granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija u vazduh koje je operater dužan da prati u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/10) propisane su Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/12), i to:

- suspendovane čestice PM 10,
- suspendovane čestice PM 2,5,
- ugljen (II) oksid (CO),
- azot (II) oksid (NO),
- azot (IV) oksid (NO₂),
- azotni oksidi (NO_x),
- sumpor(IV)oksid (SO₂),
- Pb, As, Cd, Ni i BaP u PM 10.

4.1.6. Kontrola i monitoring koje vrši operater:

- Specificirana metodologija

Operater je dužan da vrši monitoring emisija zagađujućih materija u otpadnom gasu koji nastaje kao proizvod spaljivanja deponijskog gasa u skladu sa Uredbom o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora („Sl. list Crne Gore“, br. 10/2011) i Pravilnikom o emisiji zagađujućih materija u vazduh ("Službeni list RCG", br. 25/2001).

Takođe, operater je dužan da obezbijedi monitoring sadržaja zagađujućih materija u vazduh u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/2010), Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, 25/2012) i Pravilnikom o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, br. 21/2011).

- Definisana učestalost mjerenja

Mjerenje emisija iz otpadnog gasa vrši se shodno Uredbi o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacioniranih izvora („Sl. list CG“, br. 10/11), kao i internih planova za vršenja monitornga.

Učestalost i mjerna mjesta **komisija**.

- Definisanje pravila za tumačenje rezultata mjerenja

Sve analize i mjerenja moraju na kraju dokumenta sadržati mišljenje akreditovanog tijela koje je vršilo mjerenje. U suprotnom, nadležni organi navedena mjerenja neće smatrati validnim.

- Definisanje roka za dostavljanje podataka nadležnom organu

Podatke je neophodno dostavljati nadležnim institucijama na godišnjem nivou, kroz godišnji izvještaj.

Rok je do 31 marta tekuće godine za prethodnu godinu.

4.1.7. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

Ukoliko dođe do prekoračenja graničnih vrijednosti emisija ili udesa (nekontrolisanog ispuštanja zagađujućih materija u vazduh), operater je dužan da o tome odmah obavijesti nadležne organe, lokalnu samoupravu kao i da sprovede neophodna mjerenja.

4.2. Mjere zaštite vode – otpadne vode:

4.2.1. Proces rada postrojenja za tretman otpadnih voda

Voda koji se nalazi u čvrstom otpadu, kao i vode koje se infiltriraju u deponiju formiraju medijum u kome se rastvaraju sve rastvorljive supstance i koji uzrokuje kretanje neizreagovanog materijala naniže, ka dnu deponije. Ove vode su poznate kao procjedne vode.

Za prikupljanje procjednih voda u tijelu deponije predviđene su drenažne cijevi od plastike (PP) Ø 315mm za glavne kolektore i Ø 200mm za sekundarne kolektore. Raspored i podužni pad drenaže ($I=2\%$) prate obrađeno dno deponije. Pri ovom padu drenažna cijev na jednom glavnom kolektoru propušta $q=16.53$ l/s pri brzini $V=1,38$ m/s.

Procjedne vode sanitarne deponije, čije su karakteristike i sastav zbog svoje velike ukupne zagađenosti, a prije svega zbog svog visokog organskog zagađenja, predstavljaju značajan ekološki problem. Zato se te vode prikupljanju i prečišćavanju, i vrši njihova recirkulacija u tijelo deponije čime se obezbjeđuje potpuna zaštita površinskih i podzemnih voda od zagađenja.

Sakupljane procjednih voda sa sanitarnih kada se vrši na način da one dolaze u bazen - lagunu a nakon toga kroz tri bazena se vrši tretman aeracijom, nakon čega se vrši recirkulacija u tijelo deponije.

Operater je u obavezi da se pridržava odredbi definisanih Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl. list Crne Gore“, br. 45/08, 09/10, 26/12 i 52/12, 59/13).

Treba li neka vodna dozvola - komisija.

4.2.2. Koncentracije štetnih i opasnih materija u vodama kao i vodna tijela koja primaju ispuštene otpadne vode

Redni broj	Parametar	Jedinica mjere	Maksimalno dopuštena koncentracija (MDK)
1	pH		6,5-8,5
2	Temperatura	°C	30
3	Δt , ne više od	°C	2
4	Boja	mg/l Pt skale	5
5	Miris		bez
6	Taložive materije	ml/lh	0,5
7	Ukupne suspendovane materije	mg/l	35
8	BPK ₅	mgO ₂ /l	25
9	HPK	mgO ₂ /l	125
10	Ukupni organski ugljenik (TOC)	mgC/l	15
11	Aluminijum	mg/l	3,0
12	Arsen	mg/l	0,1
13	Bakar	mg/l	0,5
14	Barijum	mg/l	3,0
15	Bor	mg/l	2,0
16	Cink	mg/l	1,0
17	Kobalt	mg/l	1,0
18	Kalaj	mg/l	0,75
19	Kadmijum	mg/l	0,01
20	Živa	mg/l	0,005
21	Ukupni hrom	mg/l	1,25
22	Hrom 6+	mg/l	0,1
23	Mangan	mg/l	2,5
24	Nikal	mg/l	1,25
25	Olovo	mg/l	0,5
26	Selen	mg/l	0,03
27	Srebro	mg/l	0,15
28	Gvožđe	mg/l	2,0
29	Vanadijum	mg/l	0,05
30	Ukupni fenoli	mg/l	0,1
31	Fluoridi	mg/l	2,0
32	Sulfiti	mg/l	2,0
33	Sulfidi	mg/l	0,25
34	Sulfati	mg/l	20
35	Aktivni hlor	mg/l	0,05
36	Mineralna ulja	mg/l	2,0
37	Ukupna ulja i masnoće	mg/l	10
38	Aldehidi	mg/l	1,0
39	Alkoholi	mg/l	1,0
40	Ukupni aromatični ugljovodonici	mg/l	0,05
41	Ukupni nitrirani ugljovodonici	mg/l	0,025

42	Ukupni halogeni ugljovodonici	mg/l	0,25
43	Ukupni organofosfatni pesticidi	mg/l	0,025
44	Ukupni organohlorni pesticidi	mg/l	0,025
45	Ukupne površinski aktivne supstance	mg/l	4,0
46	Ukupni deterdženti	mg/l	0,5
47	Radioaktivnost	Bq/l	0,5

4.2.3. Kontrola i monitoring koje vrši operater:

- Specificirana metodologija

Monitoring se sprovodi u skladu sa članovima 29 i 30 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija. Pored toga koristi se i Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipient i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještavanja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list Crne Gore", br. 45/08, 09/10, 26/12, 52/12, 59/13), zatim Pravilnik o načinu i uslovima mjerenja i količini otpadnih voda koje se ispuštaju u prijemnik, („Sl.list Crne Gore“ 24/10), kao i Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Službeni list Crne Gore“, br. 2/07).

Što se tiče postrojenja za tretman ocjednih voda, operater je u obavezi da vrši kontrolu i monitoring prema sledećim parametrima:

Parametar	Dinamika mjerenja	Mjesto uzorkovanja
Ph, Temperatura, Δt, Boja, Miris, Taloživmaterije, Ukupne suspendovane materije, BPK5, HPK, Ukupni organski ugljenik (TOC), Aluminijum, Arsen, Bakar, Barijum, Bor, Cink, Kobalt, Kalaj, Kadmijum, Živa, Ukupni hrom, Hrom 6+, Mangan, Nikal, Olovo, Selen, Srebro, Gvožđe, Vanadijum, Ukupni fenoli, Fluoridi, Sulfiti, Sulfidi, Sulfati, Aktivni hlor, Mineralna ulja, Ukupna ulja i masnoće, Aldehidi, Alkoholi, Ukupni aromatični ugljovodonici, Ukupni nitrirani ugljovodonici, Ukupni halogeni ugljovodonici, Ukupni organofosfatni pesticidi, Ukupni organohlorni pesticidi	Otpadne (ocjedne) vode prije upuštanja u PPOV-a, prva tri mjeseca (jednom mjesečno), a zatim polugodišnje. Otpadne vode na ispustima u javnu kanalizaciju, najmanje jednom mjesečno.	Prije upuštanja otpadnih (ocjednih) voda u uređaj za PPOV-a. Na ispustima otpadnih voda u javnu kanalizaciju.

- Definisana učestalost mjerenja
Komisija pogledati poglavlje 7.2 zadnji pasus
- Definisanje pravila za tumačenje rezultata mjerenja

Sve analize i mjerenja moraju na kraju dokumenta sadržati mišljenje akreditovanog tijela koje je vršilo mjerenje. U suprotnom, nadležni organi navedena mjerenja neće smatrati validnim.

- Definisanje roka za dostavljanje podataka nadležnom organu

Podatke je neophodno dostavljati nadležnim institucijama na godišnjem nivou, kroz godišnji izvještaj.

Rok je do 31 marta tekuće godine za prethodnu godinu.

4.2.4. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

Ukoliko dođe do udesa ili akcidentne situacije, operater je dužan da o tome odmah obavijesti nadležne organe, lokalnu samoupravu kao i da sprovede neophodna mjerenja.

4.3. Zaštita zemljišta i podzemnih voda od zagađivanja

Do površinskog zagađenja zemljišta dolazi kada se putem vjetra otpad raznosi ako nije sabijen i prekriven slojem inertnog materijala ili ako se ne koriste mjere zaštite od vjetra (mreža za prekrivanje otpada i montažni kavez).

Dubinsko zagađenje zemljišta nastaje usljed uzajamnog dejstva procjedinog filtrata i gasova nastalih pri anaerobnoj razgradnji otpada. Tlo ispod i oko samog tijela deponije najviše se zagađuje procjedinim filtratom. Usljed ovog zagađenja može doći i do degradacije okolnog zemljišta.

Upotreba zemljišta na predmetnoj lokaciji zabranjena je za komercijalnu ili poljoprivrednu djelatnost.

Obavezuje se operater da upravlja procesom rada na način koji će omogućiti da se spriječi svako zagađivanje zemljišta i podzemnih voda na predmetnoj lokaciji.

Tijelo deponije mora biti izolovano i održavano na način da ne može doći do prodiranja otpadnih voda i deponijskog gasa u zemljište i podzemne vode i njihovog nekontrolisanog napuštanja lokacije.

Operater je u obavezi da vrši redovne fizičko-hemijske analize zemljišta preko akreditovanih institucija u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njegovo ispitivanje („Službeni list Crne Gore“, broj 18/97).

Operater je u obavezi da vrši redovne fizičko-hemijske analize podzemnih voda preko akreditovanih institucija, u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponije.

Operater je dužan da izvještava o monitoringu zagađujućih materija koji se emituju u zemljište i podzemne vode, nadležne institucije putem redovnih godišnjih izvještaja.

5. Mjere koje se odnose na upravljanje otpadom koji nastaje pri radu postrojenja

5.1. Proizvodnja otpada

U toku rada deponije stvaraju se i male količine opasnog otpada (motorna ulja i rashladne tečnosti), koje je operater u obavezi da isti isporuči firmi koja je upisana u registar sakupljača otpada i posjeduje dozvolu za preradu i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.

Obavezuje se operater da u toku redovnog rada postrojenja upravlja otpadom na način da se obezbijedi smanjenje proizvodnje otpada, posebno opasnog otpada, i ukoliko je moguće obezbijedi ponovnu upotrebu, odnosno, iskorišćenje nastalog otpada.

5.2. Sakupljanje i odvoženje otpada

Otpad se sakuplja i prevozi vozilima koja su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, odnosno komunalnih preduzeća koja se bave sakupljanjem i transportom otpada.

Otpad se razvrstava prema porijeklu, kategoriji i karakteru na mjestu nastajanja otpada i predviđenom načinu postupanja sa istim. Nakon razvrstavanja Operater je dužan da otpad predaje ovlaštenim preduzećima koja su upisana u registar sakupljača, odnosno prevoznika otpada, ili posjeduju dozvole za preradu i/ili zbrinjavanje otpada, a sa kojima Operater ima potpisan ugovor o pružanju tih vrsta usluga.

5.3. Privremeno skladištenje otpada

Otpad se može privremeno skladištiti u pokrivenom prostoru zgrade ili na otvorenom prostoru sa čvrstom podlogom i sa riješenim ispustom otpadnih voda.

Sa nepokrivenih površina privremenog skladišta otpadne atmosfere vode neophodno je prikupiti i ispuštiti u javnu kanalizaciju ili recipijent u skladu sa zakonom.

Privremeno skladište radi sprječavanja pristupa neovlaštenim licima treba da bude ograđeno.

Privremena skladišta moraju biti tehnički opremljena za privremeno čuvanje otpada, na način da ne utiče negativno na zdravlje ljudi i životnu sredinu. Otpad se ne može skladištiti na mjestima koja nisu namenjena za skladištenje.

Skladištenje otpada u tečnom stanju vrši se u posudi za skladištenje koja je obezbijeđena nepropusnom posudom koja može da primi cjelokupnu količinu otpada u slučaju udesa (curenja).

Skladištenje otpada u praškastom stanju vrši se na način kojim se obezbjeđuje zaštita od zaprašivanja okolnog prostora.

Posude za skladištenje otpada moraju se redovno održavati i čistiti i ne mogu se koristiti nakon isteka roka upotrebe.

Otpad se skladišti u skladu sa članom 77 Zakona o upravljanju otpadom i Uredbom o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Službeni list Crne Gore", broj 33/13, 65/15)

Opasan otpad koji se skladišti u kontejnerima, i drugima posudama treba da bude označen etiketom sadržaja. Privremeno skladište mora biti ograđeno, zaključano i pod stalnim nadzorom, kako bi se onemogućio pristup neovlašćenim licima.

Zabranjeno je miješanje različitih kategorija opasnih otpada ili miješanje opasnog otpada sa neopasnim otpadom.

Operater će upravljanje posebnim tokovima otpada u potpunosti uskladiti sa propisanim zakonskim i podzakonskim aktima u oblasti upravljanja otpadom.

5.4. Prevoz otpada

Operater "Možura" d.o.o nema sopstvena vozila za prevoz otpada.

Prevoz otpada do sanitarne deponije će se vršiti vozilima sa potisnom pločom, sa otvorenim kontejnerima, preskontejnerima, sa otvorenim sanducima-kiperima kao i velikim kontejnerima, koja posjeduju komunalna preduzeća Bara, Ulcinja, Budve, Kotor i Tivta.

Operater za prevoz otpada van lokacije postrojenja angažuje isključivo ovlašćene firme, koje ispunjavaju sve zahtjeve, koji su regulisani posebnim propisima o transportu i koji ima odgovarajuću dozvolu nadležnog organa za transport otpada.

Operater je dužan da internim prevozom, utovar i istovar otpada u okviru lokacije, upravlja na način koji će onemogućiti rasipanje otpada, raspršivanja i druge negativne uticaje na životnu sredinu.

5.5. Prerada, tretman i reciklaža

Prostor za reciklažni centar (centar za selekciju) je definisan planskim dokumentom za ovo područje i na samoj lokaciji je oprijedijeljen prostor za ovu namjenu koji je mnogo manji nego što je potrebno. Izmjenom Urbanističkog projekta bi trebalo definisati tačno predviđen prostor Centara za selekciju i kompostiranje, zatim omogućiti proširenje administrativnog objekta i objekta praonice.

Za sada je urađen Idejni projekat centra za selekciju otpada kao i centra za kompostiranje. Takođe je urađena studija izvodljivosti za izgradnju Centra za selekciju i Centra za kompostiranje koje je finansirala evropska komisija. Nabavkom šredera (drobilice) za kabasti i građevinski otpad su se stvorili preduslovi za preradu građevinskog otpada i otpadnih guma.

Komisija, rok za dovole

5.6. Odlaganje otpada

Zabranjeno je odlaganje:

- 1) otpad u tečnom stanju;
- 2) zapaljiv i eksplozivan otpad (kante i posude od boja i rastvarača, barut, municiju i druge tipove vojnog otpada);
- 3) radioaktivni otpad;
- 4) medicinski otpad (špicevi i igle, zavoji i gaze, injekcije, flaše od infuzije i drugi otpad iz bolnica i veterinarskih ustanova);

- 5) životinjski otpad (iznutrice, kože i drugi dijelovi životinja);
- 6) industrijski otpad;
- 7) krupne predmete (krupni komadi metala, školjke od automobila);
- 8) električne uređaje (računari, bijela tehnika – šporeti, frižideri, zamrzivači veš mašine i slično);
- 9) otpadne automobilske i kamionske gume;
- 10) otpadna ulja iz svih vrsta vozila;
- 11) baterije i akumulatore svih vrsta;
- 12) ako otpad čini cijela ili zdrobljena otpadna guma, osim gume od bicikla i gume sa spoljnim prečnikom većim od 400 mm;
- 13) koji je nastao kao rezultat naučnog istraživanja, čije svojstvo nije poznato ili je novo i njegov uticaj na ljude ili životnu sredinu nijesu poznata.

Dozvoljeno je odlaganje sledećeg otpada:

Na deponiji je dozvoljeno odlaganje obrađenog otpada sa kataloškim brojem 20 03 01 miješani komunalni otpad, sa kataloškim brojevima: 18 01 01 oštri instrumenti (izuzev 18 01 03*), 18 01 03* otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprječavanja infekcije i 18 01 04 otpad čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima zbog sprječavanja infekcije (npr. zavoji, gipsevi, posteljina, odjeća za jednokratnu upotrebu i pelene) i 19 12 12 ostali otpad (uključujući smješu materijala) od mehaničkog tretmana drugih frakcija komunalnog otpada drugačiji od 19 12 11*, i to:

- 20 01 01 papir i karton;
- 20 01 02 staklo;
- 20 01 10 odjeća;
- 20 01 11 tekstil;
- 20 01 39 plastika;
- 20 01 40 metali;
- 20 01 41 otpad od čišćenja dimnjaka;
- 20 02 02 zemlja i kamen;
- 20 02 03 ostali otpad koji nije biorazgradiv;
- 20 03 03 ostaci od čišćenja ulica;
- 20 03 07 kabasti otpad;
- 15 01 01 papirna i kartonska ambalaža;
- 15 01 02 plastična ambalaža;
- 15 01 03 drvena ambalaža;
- 15 01 04 metalna ambalaža;
- 15 01 05 kompozitna ambalaža;
- 15 01 06 miješana ambalaža;
- 15 01 07 staklena ambalaža;
- 15 01 09 tekstilna ambalaža;

kao i otpad sa kataloškim brojevima:

- 20 01 08 biorazgradivi kuhinjski i otpad iz restorana;
 - 20 02 01 biorazgradivi otpad;
 - 20 03 02 otpad sa pijaca;
 - 20 03 06 otpad od čišćenja kanalizacije;
- uz uslov da su za otpad sa kataloškim brojevima: 20 01 08, 20 02 01, 20 03 02 i 20 03 06, zadovoljene granične vrijednosti parametara zagađenosti neopasnog otpada sa visokim sadržajem biološki razgradivih materija iz Priloga 3 Pravilnika o bližim

karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija (tebela koja slijedi):

Parametar	Izražen kao	Jedinica	Granična vrijednost parametra zagađenosti
Ukupni organski ugljenik – TOC	C	% mase s.s.	18 %
Ogrijevna vrijednost	-	kJ/kg s.s.	< 6.000

Operater je dužan da pomenute granične vrijednosti ostvari u roku koji bude propisan zakonom.

Uslovi odnosno granične vrijednosti koje treba da ispunjava komunalni otpad za odlaganje na deponiju za neopasni otpad, moraju biti u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Otpad koji ne ispunjava uslove za odlaganje na deponiju utvrđene Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija, može se skladištiti na deponiji najviše četiri mjeseca od dana preuzimanja, s tim što je proizvođač otpada dužan da za to vrijeme otkloni nedostatke zbog kojih je odbijeno preuzimanje otpada, odnosno da ponovo izradi Izvještaj o ispitivanju otpada.

5.7. Kontrola otpada i mjere

Operater je dužan da vodi evidenciju o količinama i vrstama otpada u formi djelovodnika koji sadrži podatke za svaku vrstu otpada odvojeno i u formi zbirke formulara.

Evidencije o količini i vrstama otpada čuvaju se najmanje tri godine i dostavljaju se nadležnim organima putem redovnih godišnjih izvještaja.

Ukoliko prilikom obavljanja poslova na deponiji lice koje radi na odvajanju otpada uoči materijale sa liste čije je deponovanje zabranjeno, potrebno je sumnjive materijale odvojiti na posebno mjesto. Nakon pregleda ovog materijala definisaće se način postupanja sa takvim materijalima.

5.8. Uzorkovanje otpada

Operater je dužan da uzorkovanje i ispitivanje otpada vrši kod eksterne ovlašćene stručne organizacije za uzorkovanje i ispitivanje otpada u skladu sa zakonom. Uzorkovanje i ispitivanje otpada se vrši standarnim metodama.

Za mjerenje parametara zagađenosti otpada i parametara izlučivanja u okviru hemijske analize koriste se postupci i metode iz Priloga 3 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

5.9. Dokumentovanje i izvještavanje

Evidenciju o odloženom otpadu na deponiji vodi rukovodilac deponije u skladu sa članom 37 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Operater je vodi evidenciju o količinama i vrstama otpada odvojeno po mjestu nastanka otpada. Evidencija se vodi za svaku vrstu otpada odvojeno i u formi zbirke formulara.

Operater je u obavezi da prijem preuzetog otpada potvrdi na formularu za transport otpada propisanim Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada („Sl. list” CG, br. 50/12) koji se predaje licu koje je izvršilo predaju otpada na deponiju.

Na osnovu podataka iz evidencije rukovodilac deponije sačinjava godišnji izveštaj o radu deponije i dostavlja ga Agenciji za zaštitu životne sredine do 31. marta tekuće za prethodnu godinu, u skladu sa članom 74 tačka 7 Zakona o upravljanju otpadom.

6. Mjere za smanjenje buke i vibracija

6.1. Proces rada i pomoćna oprema

Operater je dužan da u cilju smanjenja nivoa buke postiže pravilnim izborom i redovnim održavanjem opreme kao i postavljanjem zaštitnog sloja zelenila po obodu kompleksa deponije.

Obavezuje se operater da obezbijedi da nivo buke ne smije prelaziti vrijednosti propisane za akustičnu zonu sa kojom se graniči postrojenje, u skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", broj 28/11, 28/12 i 1/14), Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocijenjivanja štetnih efekata buke (Službeni list Crne Gore", broj 60/11).

Pored toga operater je dužan da ispitivanje vibracija u radnoj sredini vrši prema Pravilniku o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine ("Službeni list Crne Gore", broj 71/05 od 28.11.2005. god).

6.2. Vrste emisija

Analiza saobraćajne buke vršena je za postojeći put M 2.4 kako bi se utvrdio uticaj planirane lokacije za sanitarnu deponiju na šire područje, tako što je buka podijeljena na buku koja se stvara tokom rada deponije, i buku koju proizvodi saobraćaj na putu M 2.4. Ispitivanje buke na samoj deponiji je vršeno i podaci pokazuju nivo dozvoljen zakonom.

Buka se očekuje od rada mašina na deponiji kao i vozila koja dovoze otpad. Jačina buke na mjestu rada i u radnim prostorijama ne smije premašiti 85 dB.

6.3. Kontrola i mjerenje (Mjesta, učestalost i metode)

Analizom lokacije i dobijenih rezultata konstatovano je da ne postoje kritični uslovi izloženosti ljudi akustičnom zagađenju i vibracijama, uzimajući u obzir položaj

deponije, kao i to da u okolini ove zone nema bolnica, škola ili drugih socijalnih ustanova.

Dozvoljeni nivo buke - dan i veče u dB(A)	Dozvoljeni nivo buke – noć u dB(A)
Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči

Obavezuje se Operater da izvrši kontrolu i monitoring nivoa buke, nakon dobijanja ove dozvole (**treba li dozvola I koja – komisija**), na lokacijama osjetljivim na nivo buke, i da izvještaj dostavi Agenciji i lokalnoj samoupravi.

Operater je dužan da vrši povremeno snimanje buke i procjene zvučnog uticaja u skladu sa važećim propisima EU i postojećih zakona i propisa Crne Gore, kao i da vibracije u radnoj sredini mjeri u sklopu mjerenja uslova radne sredine i shodno rezultatima planira preventivne mjere zaštite.

Mjerenje buke u životnoj sredini može da vrši samo ovlašćena pravna lica koja ispunjavaju propisane uslove za mjerenje buke, shodno članu 10 Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", broj 28/11, 28/12 i 1/14), i prema standardima definisanim Pravilnikom o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 27/14, 17/17), propisane su metode mjerenja buke, instrumenti kojima se mjeri buka, sadržaj izvještaja o rezultatima mjerenja i uslovi koje moraju da ispunjavaju organizacije koje vrše mjerenje buke.

Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocijenjivanja štetnih efekata buke (Službeni list Crne Gore", broj 60/11), utvrđuju se granične vrijednosti nivoa buke u životnoj sredini izražene u decibelima dB(A).

6.4. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

Sadržina i obim izveštaja o mjerenju buke u životnoj sredini definisana je Pravilnikom o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", br.27/14, 17/17).

7. Mjere koje se odnose na efikasno korišćenje energije

7.1. Sirovine, pomoćni materijali i drugo

Tehnološki proces koji sadrži između ostalog: dizajn, materijal korišćen za oblaganje tijela deponije, energetska efikasnost, bezbjednost, upravljanje deponijskim gasom, neprijatnim mirisima, upravljanje procjednim vodama, zaštitom zemljišta i dr. su u potpunosti usklađeni sa podacima BAT zahtjeva utvrđenih referentnim dokumentima Republike Irske i Ujedinjenog kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske.

Utovar i istovar vršiće se na za to određenim mestima uz preduzimanje neophodnih mjera da ne dođe do bilo kakvog prosipanja istih.

Za kvalitetno prekrivanje komunalnog otpada operater je u obavezi da obezbijedi dovoljnu količinu inertnog materijala, (šljunak, mješavina šljunka i zemlje) koji mora biti takav da se ponaša kao filtracioni sloj, da ima dobru propustljivost vode i vodenih

rastvora, ocjednih voda do vodonepropusnog sloja koji je postavljen na dnu tijela deponije i po kome je postavljen drenažni sistem za sakupljanje tih ocjednih voda.

7.2. Voda

Na lokalitetu i neposredno pored lokaliteta predviđenog za izgradnu sanitarne deponije ne postoji gradska vodovodna mreža. Najbliža postojeća vodovodna mreža je udaljena oko 1,5 km. U svrhu obezbjeđivanja sanitarne, tehnološke i protivpožarne vode na deponiji predviđeni su ukopani rezervoari (dva rezervoara od 50 m³) V=100 m³. Rezervoar je lociran na najudaljenijoj i najvišoj tački deponije kako bi se obezbijedio potreban hidrostatički pritisak. Voda koja se skladišti u rezervoarima dovodiće se cistjernama a voda za piće će se kupovati flaširana ili će se koristiti automati za točenje.

Obavezuje se operater da vrši zalivanje komunalnog otpada koji se odlaže i kompaktira u sanitarnim kadama.

Obavezuje se operater da ne ispušta neprečišćene otpadne vode ili zagađene atmosferske vode u podzemne ili površinske vode.

Pored obezbjeđivanja vode koja se koristi za sanitarne i tehnološke uslove, operater je u obavezi da obezbijedi vodu i za protivpožarnu sigurnost.

U cilju postizanja optimalnog rada postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda mora se vršiti adekvatna kontrola procjednog filtrata. Uzorci se uzimaju ispred i iza sabirnog šahta i prije ulaska vode u bazen (tačke monitoringa), odakle se voda ponovo vraća na deponiju.

Operater je u obavezi da sve objekte u sistemu odvođenja, sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda održava prema tehničkoj dokumentaciji.

Kad je u pitanju monitoring ocjednih voda Operater je u obavezi da kvartalno vrši mjerenje sledećih parametara: BPK5, HPK, pH vrijednost, temperature i rastvoreni O₂ u ocjednoj vodi.

7.3. Energija

Operater se obavezuje da, shodno svojim potrebama, racionalno i efikasno koristi električnu energiju i gorivo. Operater je dužan da predvidi mjere za smanjenje korišćenja energije u cilju usaglašavanja sa iskustvima zemalja zapadne Evrope.

Sanitarna deponija u procesu proizvodnje tj. deponovanja otpada i ostalih procesa predviđenih za efikasno obavljanje djelatnosti u cilju spriječavanja zagađenja životne sredine koristi električnu energiju od spoljnih snabdjevača (Elektroprivreda Crne Gore) i euro-dizel gorilo za pogon mehanizacije na deponiji.

8. Zahtjevi za monitoring emisija

8.1. Specificirana metodologija

Operater je dužan da vrši monitoring emisija zagađujućih materija u otpadnom gasu koji nastaje kao proizvod spaljivanja deponijskog gasa u skladu sa Uredbom o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora

(„Sl. list Crne Gore“, br. 10/2011) i Pravilnikom o emisiji zagađujućih materija u vazduh ("Službeni list RCG", br. 25/2001).

Takođe, operater je dužan da obezbijedi monitoring sadržaja zagađujućih materija u vazduh u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/2010), Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, 25/2012) i Pravilnikom o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, br. 21/2011).

8.2. Definisana učestalost mjerenja

Komsija.

8.3. Definisane pravila za tumačenje rezultata mjerenja

Sve analize i mjerenja moraju na kraju dokumenta sadržati mišljenje akreditovanog tijela koje je vršilo mjerenje. U suprotnom, nadležni organi navedena mjerenja neće smatrati validnim.

8.4. Definisane rokove za dostavljanje podataka nadležnom organu

Podatke je neophodno dostavljati nadležnim institucijama na godišnjem nivou, kroz godišnji izvještaj.

Rok je do 31 marta tekuće godine za prethodnu godinu.

9. Mjere za sprječavanje udesa i otklanjanje njihovih posljedica

Na prostoru deponije, akcidenti mogu nastati neodvođenjem bio gasa iz sanitarnih kada, nekontrolisanim ispuštanjem netretiranih ocjednih voda, i u slučaju da se ne vrši vlaženje deponovanog otpadnog materijala.

Operater posjeduje Plan mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica kojim je utvrđen postupak za spriječavanje nastanka udesa prilikom redovnih radnih aktivnosti, kao i smanjivanje obima mogućih posljedica po životnu sredinu u slučaju udesa.

Do požara može doći prvenstveno zbog nemarnog rada ili nemarnog zapaljenja deponije, jer sama tehnologija deponovanja otpada po "sendvič" sistemu spriječava prodor kiseonika u unutrašnjost deponije, čime je onemogućen proces sagorijevanja tj. pojave požara. U prvim slojevima nasutog otpada, dok još ima kiseonika u šupljinama, odvijaju se aerobni procesi razgradnje otpada. Daljim formiranjem slojeva, zbog nestanka kiseonika, procesi razgradnje otpada postaju anaerobni i mogućnost nastanka požara se eliminiše. U samom tijelu deponije nema kiseonika, pa kada se koncentracija metana i nađe u nedozvoljenim granicama, nema ozbiljne opasnosti od nastanka eksplozije.

Sprječavanje nastanka požara izvodi se primjenom odgovarajuće tehnologije rada sa prekrivanjem otpada slojem inertnog materijala, te odgovarajućim smještajem objekata unutar deponije. Deponija i oprema, te objekti su osigurani mobilnim protivpožarnim aparatima. U slučaju pojave požara gašenje se vrši prenosivim aparatima na prah. Zapaljeno mjesto deponije lokalizuje se prenosivim aparatima, te se gasi guranjem inertnog materijala (zemlje), na požar.

Prema JUS-u diesel gorivo spada u zapaljive tečnosti II grupe s temperaturom iznad 55 °C: Osim što predstavlja opasnost od požara kada isparava može stvoriti eksplozivnu

smješu s vazduhom. Temperatura plamena je ona temperatura kod koje se dostiže donja granica eksplozivnosti. Opasnosti se izbjegavaju postupanjem po upustvima proizvođača, naročito pri pretakanju. Jedna od opasnosti vezana je i za klimatske uslove kao što su vrućina i hladnoće.

Metan je gas koji može biti eksplozivan. Do eksplozije može doći ukoliko se veća količina gasa skupi ispod nepropusnih površina (objekata, asfaltiranih površina, nepropusni pokrovni materijal deponije). Metan je lakši od vazduha, kreće se vertikalno i horizontalno kroz tijelo deponije, izlazeći iz njega na onim mjestima gdje je otpor najmanji, zagađujući vazduh i tlo u okolini deponije. Deponijski gas može u određenim koncentracijama da stvori zapaljivu smješu, tako da se povećava i opasnost od eksplozije i požara.

Tehničko rješenje predviđa izradu biotronova preko kojih se gas iz tijela deponije odvodi u spoljnu sredinu. Projektnim rješenjem nijesu kvantifikovane moguće količine gasa kako bi se procijenila mogućnost njegove upotrebe kao energenta, već je predviđeno njegovo spaljivanje.

Normalan proces rada podrazumjeva:

- rad u skladu sa postojećim radnim uputstvima,
- primjenjene mjere zaštite na radu (u skladu sa Elaboratom zaštite na radu) i zaštite od požara i eksplozija (u skladu sa Prijedlogom mjera zaštite od požara i eksplozija).

Mjere predviđene zakonima i podzakonskim aktima podrazumjevaju primenu normativa i standarda kod izgradnje objekata, kod izbora i nabavke uređaja i opreme za predloženi radni proces, kao i one tehničke mjere prema kojima će se vršiti odlaganje otpada bez uticaja na promenu kvaliteta životne sredine. Pored ovog, navedene mjere obuhvataju i uslove koje utvrđuju nadležni organi kod izdavanja odobrenja i saglasnosti za izgradnju objekata, izvođenja radova i upotrebu objekata odnosno, otpočinjanje eksploatacije istog. D.o.o Možura je dobila protiv požarnu, elektroenergetsku i vodnu saglasnost.

Komisija, naložiti dodatnu dokumentaciju i rok za saglasnosti?

10. Smanjenje zagađivanja, uključujući i prekogranično zagađivanje životne sredine

Rad postrojenja odlaganja otpada nema uticaja na prekogranično zagađenje.

Na nivou EU nije usvojen konkretan dokument "Zaključci o najbolje dostupnim tehnikama" (BAT conclusions) za predmetnu djelatnost, međjutim, to operatera ne oslobadja obaveze prilagodjavanja već u tom slučaju važe najbolje dostupne tehnike (BREF dokumenti) koje su povezane sa pojedinačnim aktivnostima u postrojenju za koje se izdaje dozvola.

Zatim, operater je dužan da se pridržava najboljih praksi iz zemalja članica EU za ove vrste djelatnosti, a takodje je na snazi i Pravilnik o kriterijumima za određivanje najboljih dostupnih tehnika radi zaštite životne sredine i listi zagađujućih supstanci iz industrijskih postrojenja ("Službeni list Crne Gore", br. 035/19 od 24.06.2019. god.).

11. Mjere predviđene za početak rada, za trenutno zaustavljanje u slučaju poremećaja u funkcionisanju postrojenja, kao i za prestanak rada postrojenja

Puštanje u rad postrojenja i podešavanje radnih parametara vršiti po utvrđenom redosledu postupaka kojima će se osigurati sigurnost procesa i pojavu akcidentnih situacija svesti na minimum.

Redovno održavati, pregledati i testirati opremu prema standardnim procedurama. Trenutno zaustavljanje rada postrojenja operater predviđa jedino u slučaju akcidentne situacije.

Operater je dužan da sprovodi mjere kontrole tehnološkog procesa, bilo da je postrojenje u radu ili remontu, kao i opreme i objekata, kako bi se obezbijedilo da do udesa ne dođe.

U slučaju udesa, operater je u obavezi da istog momenta sprovede neophodne mjere kao odgovor na udes, i da obavijesti Agenciju i Ekološku inspekciju kao nadležne institucije.

Takođe, u slučaju udesa operater je u obavezi da se pridržava procedure koja je opisana u dokumentu Plan mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica.

Operater se obavezuje da nadležnim institucijama dostavi pisani Izvještaj o datom udesu, razlozima pojave, kao i mjerama koje su sprovedene u cilju otklanjanja udesa.

12. Preduzimanje mjera zaštite životne sredine poslije prestanka aktivnosti u cilju izbjegavanja rizika od zagađenja i vraćanja lokacije u zadovoljavajuće stanje

Kada se iskoriste svi kapaciteti popunjavanja predviđenog prostora za deponovanje otpada tada se zatvara proizvodnja i sprovodi rekultivacija na način održavanja stabilnosti deponije, sprovođenje tehničke i biološke rekultivacije i praćenje uticaja deponije na životnu sredinu nakon njenog zatvaranja.

Rekultivacija predstavlja kompleks rudarskih, inženjerskih i poljoprivrednih mjera koje se sprovode za obnavljanje, pa čak i poboljšanje u nekim slučajevima, biološke produktivnosti i bonitetne vrijednosti narušenog terena. Sadržaj i nivo normativnih zahtjeva za kvalitet rekultivisanog prostora zavisi od predviđene namjene narušenog terena (poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda, građevinarstvo, turizam i dr.).

Za reintegraciju degradiranih površina u svijetu i kod nas se koriste tri kategorije rekultivacije:

- autorekultivacija (samozarašćivanje degradiranih prostora),
- polurekultivacija (izvjesno učešće čoveka u procesu obnavljanja degradiranih prostora) i
- eurekultivacija (optimalni ili potpuni vid rekultivacije).

Za rekultivaciju oštećenih površina na deponiji Možura treba primijeniti treću kategoriju rekultivacije, odnosno eurekultivaciju.

Projektno rješenje rekultivacije zemljišta podrazumijeva rekultivisanje zemljišta dijela deponije na kraju perioda korištenja kada se sanitarno odlagalište zatvara na propisan način, što podrazumijeva zaštitu odloženog otpada finalnom prekrivkom i sprovođenje rekultivacije terena. Rekultivisana površina se kategoriše kao zaštitino zelenilo. Smatra se da će toksičnost materijala odlaganog sanitarnom tehnologijom opadati tokom vremena, a rekultivacija u slučaju deponija se radi u pravcu dostizanja optimalne biološke produkcije. Ovom kompleksnom mjerom zaštite se sprječava erozija površine, nekontrolisano rasturanje otpada, poremećaji u dekompoziciji otpada i izdvajanju gasova kao i neravnomjerno slijeganje terena.

Postupa rekultivacije podijeljen je na tehničku i biološku fazu. U fazi tehničke rekultivacije se u sloju od 50 cm na finalnu prekrivku nanosi sloj zemljišnog supstrata sa ciljem da se obezbijede preduslovi za razvoj vegetacije. U biološkoj fazi se zasniva vegetacioni

pokrivač, uz primjenu neophodnih mjera koje treba da olakšaju i ubrzaju pokretanje pedoloških procesa. Dinamika izvođenja rekultivacije usklađivaće se sa dinamikom eksploatacije i podijeljena je u tri faze.

Nakon zatvaranja sanitarne kade potrebno je obezbijediti poprečni pad od 2% od krajeva prema centru, što će omogućiti sakupljanje atmosferskih voda sa površine kade. Podužni pad uraditi sa nagibom 1 - 1,5%.

Svoju odluku o definitivnom prestanku rada postrojenja operater je u obavezi da dostavi nadležnim institucijama i to: Agenciji, Ekološkoj inspekciji i lokalnoj samoupravi. Pored toga, potrebno je obavijestiti javnost putem dnevne štampe. Rok za dostavljanje odluke o prestanku rada je 3 mjeseca prije datuma određenog za zatvaranje postrojenja.

13. Način, učestalost i obim podataka sadržanih u izvještaju koji se dostavlja nadležnom organu u skladu sa propisima

Shodno članu 65 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 52/16), katastar zagađivača životne sredine sadrži podatke o: izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu.

Podatke o ispuštanju zagađujućih materija operater je dužan da dostavlja na obrascu koji je propisan Pravilnikom o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine ("Službeni list Crne Gore", br. 045/17).

Shodno članu 44 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16), operater je dužan da vodi evidencije o količinama i vrstama otpada, kao i načinu upravljanja otpadom.

Podatke iz pomenutih evidencija, operater je dužan da dostavlja na obrascima propisanim Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12).

Osim u slučaju akcidentnih i nepredviđenih situacija koje bi nepredviđenom dinamikom mogle ugroziti stanje segmenata životne sredine na predmetnoj lokaciji, operater je dužan da sve zakonom propisane izvještaje dostavlja jednom godišnje.

Shodno članu 59 Zakona o životnoj sredini („Sl. list Crne Gore“, br. 48/08, 40/10, 40/11, 52/16) operater je u obavezi da dostavlja sve izvještaje o praćenju uticaja rada deponije na sve segmente životne sredine Agenciji za zaštitu životne sredine, nadležnom inspeksijskom organu kao i jedinici lokalne samouprave.

14. Rezultati revizije uslova i obaveza utvrđenih dozvolom

Operater je bio u obavezi podnošenja zahtjeva za reviziju integrisane dozvole, broj UPI-101/2-02-1153/15 od dana 27.06.2018. god., za rad postrojenja regionalne deponije za komunalni otpad i obavljanje aktivnosti odlaganja neopasnog otpada u tijelo deponije „Možura“ u Baru, shodno članu 26 stav 2 alineja 6 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/19 od 19.03.2019. god).

Nakon sprovedenog postupka revizije dozvole operateru su, između ostalog, utvrđene obaveze:

- Komisija navesti sve uslove za rad i obaveze operatera taksativno

15. Drugi specifični zahtjevi

Nije bilo drugih specifičnih zahtjeva od strane operatera ili zainteresovanje javnosti.

PRILOZI:

1. Lista dokumenata:
 - Zahtjev za izdavanje dozvole;
 - Dokumentacija koja je podnijeta uz zahtjev, sa naznakom datuma podnošenja;
 - Mape, planovi, skice i drugo.
2. Podatke o učešću javnosti, lokalne samouprave i drugih organa i organizacija, sastancima sa operaterom i drugim subjektima i drugo
3. Netehnički prikaz podataka na kojima se zahtjev zasniva
4. Lista pravnih propisa

Na osnovu Pravilnika o obrascu integrisane dozvole ("Službeni list Crne Gore", br. 059/19 od 23.10.2019), kao i stava III Odluke o troškovima rada Komisije za **reviziju** integrisane dozvole, visina troškova se utvrđuje u iznosu od 70% od visine troškova izdavanja integrisane dozvole.

U skladu sa navedenim, troškove izdavanja revidovane integrisane dozvole u iznosu od 2450€ (dvije hiljade četrsto pedeset eura) snosi Operater.

O b r a z l o ž e n j e

Operater „Možura“ d.o.o iz Bara podnosi zahtjev, zavedenim pod brojem 02-UPI-651/1 od dana 06.05.2021. god., za reviziju integrisane dozvole za rad postrojenja regionalne sanitarne deponije čvrstog komunalnog otpada i obavljanje aktivnosti odstranjivanja otpada na lokaciji Možura u Baru.

Po primljenom zahtjevu, a u skladu sa članom 12 Zakona o industrijskim emisijama ("Službeni list Crne Gore", br. 017/19 od 19.03.2019) Agencija za zaštitu životne sredine je putem svoje internet stranice obavijestila zainteresovane organe, organizacije i javnost o podnešenom zahtjevu.

Pored toga, pisanim putem, o započetoj proceduri revizije integrisane dozvole obavijestili smo i Upravu za inspekcijske poslove (Sektor za zaštitu životne sredine, bezbjednosti i zdravlja ljudi, socijalne i dječje zaštite, Odsjek za ekološku inspekciju), Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (Direktorat za ekologiju), Ministarstvo ekonomskog razvoja (Direktorat za industrijski i regionalni razvoj), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Direktorat za vodoprivredu), Opštinu Bar (Sekretarijat za komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine), kao i Opštinu Ulcinj (Sekretarijat za komunalne djelatnosti i zaštitu životne sredine).

Rok za dostavljanje mišljenja od strane zainteresovane javnosti, u skladu sa članom 12 stav 3 Zakona, je 15 dana od dana objavljivanja obavještenja.

Po isteku predviđenog roka nije bilo dostavljenih mišljenja na predmetni zahtjev.

Dalje, u skladu sa članom 13 Zakona, organ uprave je dužan nacrt dozvole izradi i isti objavi na internet stranici. To je i urađeno dana 08.07.2021. godine.

Zainteresovani organi, organizacije i javnost mogli su dostaviti mišljenja na nacrt dozvole, u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja.

Po isteku ostavljenog roka nije bilo komentara na objavljeni nacrt dozvole.

Uporedo sa navedenim, u skladu sa članom 14 Zakona, organ uprave obrazuje Stručnu komisiju, Rješenje broj *** od dana ****.

Dalje, u skladu sa članom 15 Zakona, stručna komisija je dužna da, nakon prijema kompletnog zahtjeva, mišljenja zainteresovane javnosti kao i nacrtu revidovane dozvole, vrši njihovu ocjenu i analizu. Nakon toga komisija sačinjava izvještaj sa ocjenom uslova utvrđenih u nacrtu dozvole, koji sadrži podatke o licima koja su učestvovala u radu komisije, dokumentaciji i drugim relevantnim podacima koji su razmatrani.

Obilazak predmetne lokacije komisija je izvršila dana *****.

Organ uprave je dužan da izda dozvolu na osnovu podnesenog zahtjeva, priložene dokumentacije, kao i izvještaja komisije sa ocjenom uslova utvrđenih u nacrtu dozvole, u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja od strane Stručne komisije.

Takođe, na osnovu člana 16 stav 2, organ uprave Rješenjem odlučuje o izdavanju dozvole, odnosno o odbijanju zahtjeva. Predmetno Rješenje o izdavanju dozvole, odnosno o odbijanju zahtjeva dostavlja se operateru i obavještavaju se drugi zainteresovani organi, organizacije i javnost u roku od osam dana od dana donošenja Rješenja.

Na osnovu svega gore navedenog, Agencija kao organ uprave nadležan za sprovođenje postupka revizije integrisane dozvole, donosi predmetno Rješenje kojim se važenje integrisane dozvole produžava na period od 10 godina, uz obavezno pridržavanje obaveza i uslova navedenih u dozvoli.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u roku od 15 dana od dana njegovog prijema, a preko ovog organa.

V. D. DIREKTORA

Obrađivač:

Ime i prezime:

Potpis:

Saglasna:

Ime i prezime:

Potpis:

Dostavljeno:

- Operateru,
- Upisano u registar izdatih dozvola,
- Nadležnom inspekcijskom organu,
- Arhivi.